

Наталија Синановић
Радио-телевизија Србије

37.014.5(497.11)
<https://doi.org/10.18485/climb.2017.5.2.ch9>

КУЛТУРА И/ИЛИ НАУКА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗНАЊА ХУМАНИСТИКА И/ИЛИ ТЕХНИКА

Сажетак

Ако полазимо од тога да положај науке у савременој култури и улога културе у савременој науци представља једно од горућих питања 21. века, онда то исто можемо да тврдимо и за образовање. Век у којем живимо доноси нова технолошка знања и пред нас поставља озбиљне задатке - како да на најбољи начин организујемо знање и како да га пласирамо. Отвара се питање какве су нам реформе образовања потребне како бисмо стечено знање користили на најбољи могући начин. Хоће ли се техничко-технолошке науке ширити на уштрб друштвено-хуманистичких наука?

Клучне речи: знање, образовање, наука, култура, техника, хуманистика, Филолошки факултет, Универзитет у Београду

1. Симбиоза културе, науке, образовања

У савременом свету управљање информацијама је управљање знањем и усмерено је на садржај и квалитет информација и њихов утицај на примаоца. Зато је потребан висок степен обавештености популације о новим научним достигнућима.

Одговорност пред нама је веће утолико пре што би, према Светском економском форуму, Србија могла да буде нова суперзвезда образовања, са још шест земаља /Аргентина, Тајланд, Чиле, Турска, Иран и Колумбија/. Ова прогноза се заснива на чињеници да је реч о земљама које иако имају БДП мањи од 15 милиона долара и имају

бар половину младог становништва укљученог у високо образовање; од 2004. до 2010. године учешће тог становништва у образовању / у овим земљама / је порасло за 5 или више одсто; број објављених научних истраживања је порастао за више од 3 000. годишње. Такође, свака од ових земаља има бар један универзитет на листи најбољих универзитета форума. Универзитет у Београду /у чијем саставу је Филолошки факултет/ је тренутно између 200-300 места на Шангајској листи универзитета. А јача његова позиција и на другим листама.

Па да погледамо како науку и образовање види академска и научна заједница. Пример је рубрика из емисије „Тако стоје ствари“. Емитована је као уводна прича за Фокус групу чије је тема била Зашто би Србија морала више да издаваја за науку. /емитовано ТСС - 24.04.2017. /

Са скупа о високом образовању и науци у САНУ:

Ресурси мали. Рокови кратки. А одлуке се најчешће доносе у изнудици. То је свакодневица српске науке. “Кључно питање јесте шта је то што Србији као држави и колико њој науке треба, колико њој и каквих истраживача треба, у којим областима и где. На тај начин би могао да се направи профил онога што би за пет или десет година треба да се уради и повратно бисмо утицали на то да би онда короз сваки сегмент свако могао да направи простор реформи у којој би сви могли несметано да радимо,” тврди др Душко Благојевић, директор Заједнице института Србије.

Новац јесте велика, али не и једина препрека.

Академик Владимир Бумбаширевић, ректор Универзитета у Београду каже: “Још увек постоје бројне и структурне препреке и рекао бих на неки начин и идеолошке препреке на доста да тако кажем конзервативним универзитетима, где се не тако лако успоставља сарадња која је неопходна али и стварање одговарајућих програма интердисциплинарних који ће у будућности све више бити потребни.”

Српска научна заједница се смањује. Ако се тако настави, за десет година неће имати коме да се поделе ни средства која се данас издавају. Излаз може бити и у мини грантовима - да се младим научницима да до пет хиљада евра за вођење пројеката. Тиме би добили јасну поруку да су потребни земљи, тврде у Министратсву просвете, науке и технолошког развоја.

Проф. Владимир Поповић, држани секретар за високо образовање, науку и технолошки развој истиче: " На први поглед је добро што имамо само 1.501 докторанда, студента докторских студија које нисмо тренутно укључили у пројектни циклус. То је она база на коју можемо рачунати. Са друге стране шта је ту лоше? Лоше је 2011. године смо имали 3 000 таквих кандидата. "

Проф. Момчило Павловић, потпредседника Заједнице института Србије каже да је Влада Србије дала један од најбољих предлога. Ако је запослила 2.000 медицинских радника, на исти начин може да запосли и 1.500 младих истраживача који нису ангажовани на пројектима. Потребно је створити систем који би на адекватан начин интегрисао науку и високо образовање и обезбедио одржив модел њиховог финансирања и развоја, закључују научници. Такође још једном понављају вишегодишњи апел - да се формира министратсво високог образовања, науке и технолошког развоја.

Нераскидива је повезаност културе, науке и образовања. На пример, архитектура је и култура и уметност, и техник и наука. И дела Александра Белића, Богдана и Павла Поповића, на пример, можемо посматрати као научна и књижевна дела - односно дела културне баштине. Острогорски, Дероко, такође су нам оставили дела из историје ументности - науке и културе.

Или оркриће Лепенског вира Драгослава Срејовића. Прво смо имали археолошка истраживања, значи прво науку и научна открића, да би онда откривени предмети постали и изложбени експонати и део светске културне баштине. То је још једна од потврда да је границе између културе и науке /а самим тим и образовња/ тешко успоставити, рекла бих готово и да их нема, односно да су вештачка творевина.

Иста прича могла би да буде и са библиотекама. У прилог томе говори и рубрика о библиотекарству емитована у емисији "Шта радите бре" 19.5.2017.

Најава

У оквиру предмета техника академског писања пре 55 година почела је настава библиотекарства на Филолошком факултету Београдског универзитета. Данас је то катедра коју годишње упише до

60 бруцоша. Ради боље међународне сарадње, у плану су заједнички програми са сродним катедрама у Ирској, Јапану, Немачкој.

Рубрика

Многи професори помогли су оснивању катедре библиотекарства попут Никше Стипчевића, Миодрага Сибиновића, Слободана Грубачића. Библиотекари данас уче и неколико страних језика, библиотечку информатику, музеологију, архивистику.

“Нема никога бољег ко се може сналазити у овој маси информација и бити официр за везу научницима, истраживачима, студентима и тим бројним публикацијама које се у електронском облику појављују од самих библиотекара”, тврди проф. Александра Вранеш, управник Центра за текстолошка истраживања и дигитализацију.

Библиотекарство у 21. веку значи и управљање знањем, па будућност лежи у сарадњи са међународним институцијама, истичу учесници међународне конференције организоване у част јубилеја катедре.

“Има много пројеката на којима радимо, али најважнији пројекат је Пут свиле који желимо да проширимо на универзитетски конзорцијум од 15 до 20 универзитета из Европе и Евроазијског простора, укључујући Кину, Јапан, Филипине. То је велики истраживачки интердисциплинарни пројекат који ће обухватити већи број научних области укључујући економију и финансије, али и културу и размену у сфери језичке културе”, најављује проф. Џозеф Халдејн, председник Међународног академског форума.

“Међународни академски форум представља покушај да се на најделотворнији начин обједини сво знање овога света и посебно да се ојачају друштвено-хуманистичке науке”, објашњава проф. Љиљана Марковић, декан Филолошког факултета Универзитета у Београду.

У плану је акредитација мастер програма Дигитална заштита у сарадњи са универзитетима у Ирској, Немачкој, Јапану, док би се докторске студије Дигитална хуманистика реализовале са италијанским и америчким универзитетима, који имају on line курсеве, а издавале би се заједничке дипломе.

2. У високом образовању се огледа друштво, па самим тим и наука и култура

Између два светска рата Београд није био само политичко-економски центар већ и град са великим бројем научних установа и научника.

Пре готово једног века, 1919. године Универзитет у Београду имао је 3 310 студената, две године касније 7 220, а данас готово 100 000 академика. И налази се између 200-300 места на Шангајској листи универзитета, а такође јача и његова позиција на другим светски признатим листама.

Србија данас има осам државних и десет приватних универзитета и 65 високих школа струковних студија. Ипак без посла је 100 000 људи са дипломом факултета и 90 доктора наука. Слика високог образовања верна је рефлексација друштвених збивања, доминације политичке над економском сфером. Постоје и добри примери у приватним и лоши примери у државним универзитетима, али проблем ће постојати док год тржиште буде прихватало било какву диплому, сматра проф. Дејан Поповић, председник Националног савета за високо образовање.

У Србији је само на државним факултетима евидентирано 139 занимања која не постоје у званичном шифарнику занимања, податак је из 2015. године. Влада је почетком 2016. године донела нови шифарник радних места, али за државне управе а не јавна или приватна предузећа. Тако је све већи број оних који посао налазе у иностранству.

Зато је један од главних задатака створити климу у којој би млади остајали у земљи.

3. Управљање информацијама / управљање знањем

Теоретичари медија сматрају да медији намају слободу да стварају непостојеће друштвене вредности, иако могу да утичу на начин на који ће се друштвене вредности исказивати.

Тако управљање информација постаје управљање знањем,

за шта су потребни нови алати, али и добра медисјка писменост... Са новим технологијама појављују се нови видови комуникација, потребне су нове вештине, ставрају се, између осталог, и програми учења на даљину. Софтверско инжењерство добија на цени, јер ни једна установа више не може без компјутера. Стварају се нове банке података, дигитални архиви.

Уосталом, „Свака технологија тежи да створи нову људску средину.” (Маклуан, 1973, стр. 9)

Теоретичари медија тврде да се путем утицаја новог комуникацијског система посредованог друштвеним интересима, државном политиком и пословним интересима, појављује тзв. Нова култура коју зову култура стварне виртуалности. Култура се састоји од комуникационих процеса који почивају на производњи и конзумацији знакова и симбола. Научници сматрају и да се процес образовања и учења путем ТВ одвија константно приликом изложености публике њеном утицају.

Око 45 одсто деце у Јапану похађа факултете. У јапанским медијима се говори о томе да “сада живимо у доба када сви иду на универзитете”. Односно, ситуација је таква да човек више не може да се нада запослењу /осим мануелног рада/ без универзитетске дипломе. Јапанци изузетно пуно улажу у високо образовање, и држава и приватници. Поред економске потребе постоји и културни елемент, односно питање вредности. Јапан има дугу традицију поштовања знања и умећа - земље са конфуцијанском традицијом имају изражену културу знања и писмености.

Јапанска влада спроводи пројекте који уливају милионе долара у поједине вишегодишње истраживачке пројекте, укључујући ту и оне у друштвеним наукама, мада је у лето 2015. јапанска влада објавила план за затварање или стапање факултета и катедара за друштвене науке на државним универзитетима да би ослободила новац за оне гране науке које више доприносе индустрији /техничке и природне науке/. У Србији имамо афирмативне мере Владе за упис студената на факултете које школују ИТ стручњаке, али ресорни министар обећава да ће дужну пажњу обратити и на друштвено-хуманистичке науке.

Да би постали друштво засновано на знању, и као такво конзумент науке и културе, поребно је пронаћи начин да се умањи

број realityshow-а, како би се створила свест да се до успеха, новца и статуса долази кроз рад и знање. Систем награђивања требало би да буде другачији, а улагање у науку и културу далеко већи. Дакле, потребна је озбиљна реформа и стварање система друштвених вредности. Тада би се подједнако бавили и науком и културом, односно и културом и науком, односно образовањем.

А за то нам је свима потребна добра основна и добра медијска писменост.

Јер не треба заборавити да на почетку беше реч.

Литература

- Брикс Адам и Пол Колби, Увод у студију медија, Клио, 2005
- Лексикон образовних термина, Учитељски факултет, 2015
- Лоример Роланд, Масовне комуникације, Клио, 1998
- Мимица Аљоша и Марија Богдановић, Социолошки речник, Завод за уџбенике, 2007
- Потер Џејмс, Медијска писменост, Клио, 2011
- Речник књижевних термина

Остала литература

Рубрике емитоване у емисијама „Тако стоје ствари“ и „Шта радите, бре“ РТС-а

Natalija Sinanović

Serbian Broadcasting Corporation

**CULTURE AND/OR SCIENCE
KNOWLEDGE ORGANIZATION
THE HUMANITY AND/OR TECHNOLOGY**

Summary

If we start from the fact that the position of science in modern culture and its role in modern science are one of the top issues in this century, than it also applies on education. This century brings new technological knowledge and puts before us serious tasks, that is how to organize knowledge in the best possible way and how to promote it. The question is raised what kind of educational reforms are needed so that we can use our acquired knowledge in the best possible way. Will the technical sciences expand at the expense of social sciences and humanities?

Key words: education, science, culture, technology, humanities, Faculty of Philology, University of Belgrade